

Háttéranyag

A víz és a szennyvízhálózat emberi jog! elnevezésű európai polgári kezdeményezéshez

Előzmények

Az európai közszolgáltatási szakszervezetek és az EPSU 2009-es kongresszusukon úgy döntöttek, hogy egymillió aláírás összegyűjtését kezdeményezik a víz emberi jogként való elismerése érdekében. A kezdeményezés magában foglalja: a munkavállalók és az állampolgárok mozgósítását ezen jog támogatása érdekében, valamint az Európai Unióban és az európai kormányok körében elhatalmasodott liberalizáció és versenyösztönző politika negatív hatásai ellen. Az Európai Bizottság végül 2011 márciusában fogadta el az európai polgári kezdeményezésekre vonatkozó szabályozásokat. A részletekről itt olvashat: <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome?lg=hu>.

Az Egyesült Nemzetek Szervezete elismerte a vízhez és szennyvízhálózathoz való hozzáférés egyetemes emberi jogát. 2010. július 28-án a 64/292. sz. rendeletben az Egyesült Nemzetek Közgyűlése egyértelműen állást foglalt arról, hogy a vízhez és szennyvízhálózathoz való hozzáférés emberi jog, és elismerte, hogy a tiszta ivóvíz és a szennyvízhálózat döntő fontosságú tényezők minden emberi jog megvalósításában. A határozat felszólítja a tagállamokat és nemzetközi szervezeteket, hogy biztosítsanak pénzügyi forrásokat, segítsék a kapacitáskiépítést és a technológiák átvitelét annak érdekében, hogy minden ember számára biztosítható legyen a biztonságos, tiszta, hozzáférhető és megfizethető ivóvíz és a szennyvízhálózat.

Minden állampolgárnak szüksége van ivóvízre és biztonságos szennyvízelvezető hálózatra. Az Egyesült Nemzetek Szervezete elismerte a vízhez és szennyvízhálózathoz való egyetemes emberi jogot, ezzel a jogával azonban még mindig sok ember nem képes élni. Ezt a jogot mindenképpen életbe kell léptetni az Európai Unión belül.

Amit követelünk:

1. Garantált víz- és szennyvízhálózat szolgáltatást mindenkinek az Európai Unióban. Hisszük, hogy ez Európai Uniónak életbe kell léptetnie a vízhez való általános emberi jogot, amennyiben a víz és szennyvízszolgáltatás az európai törvények hatálya alá esnek (közérdekű szolgáltatásként). Az Európai Uniónak támogatnia kell ezen emberi jog országos életbe léptetését, ehhez minden tagállam számára kötelező célként kell kitűzni az egyetemes lefedettség elérését.

Háttéranyag
A víz és a szennyvízhálózat emberi jog!
elnevezésű európai polgári kezdeményezéshez

2. Az emberi jogok legyenek előbbre valók a piaci érdekeknél: ne legyen liberalizáció a vízszolgáltatásban.
Elvárjuk, hogy az EU a jelenlegi versenyközpontú és teljesen piaci alapú megközelítését megváltoztatva a közszolgáltatásigot és az emberi jogokon alapuló szemléletet válassza. A víz korlátozott természeti erőforrás, az élethez és az egészséghez elengedhetetlenül fontos közjó. „Természetes” monopólium, melyet ki kell vonni a belső piaci szabályozás alól.

3. Globális/egyetemes hozzáférést a vízhez és a szennyvízhálózatához mindenki számára.
Meggyőződésünk, hogy az EU-nak nagyobb erőfeszítéseket kellene tennie annak érdekében, hogy a víz- és szennyvízhálózat mindenki számára elérhetővé váljék. Az EU-nak célokat kell kitűzni, illetve a vízhez és szennyvízhálózatához való egyetemes (globális) hozzáférés elérését fejlesztési irányelvei közé kell emelnie. Ezzel a lépéssel az EU aktívan hozzájárul ahhoz, hogy globálisan érvényre juttatható legyen a vízhez és a szennyvízhálózatához való hozzáférés joga.

Javaslatunk az Európai Bizottságnak a víz és a szennyvízhálózatra vonatkozó általános emberi jog megvalósításához:

1. A víz- és/vagy szennyvízhálózatokkal kapcsolatos minden kommunikációban szerepeljen, hogy a víz- és szennyvízhálózatához való hozzáférés általános emberi jog.
2. Garantálni kell a (biztonságos, tiszta és megfizethető) vizet és szennyvízelvezetési szolgáltatásokat az EU tagállamok teljes népessége számára.
3. A vízszolgáltatást ki kell vonni a kereskedelmi szolgáltatások köréből, ennek érdekében a vízszolgáltatást zárják ki a belső piaci szabályozások köréből. Ez megvalósítható, ha az Európai Bizottság elkötelezi magát az alábbiak mellett:
 - Nemet kell mondani a víz- és szennyvízelvezetési szolgáltatások liberalizációjára.
 - A víz- és szennyvízelvezetési szolgáltatásokat ne vonják be a CETA-hoz hasonló kereskedelmi megállapodásokba.
 - Támogatni kell a közszférán belüli partnerségeket (P2P-eket).
 - Az EU minden vízre vonatkozó vagy vízzel kapcsolatos irányelvében meg kell őrizni a víz-keretirányelv alapvetését: „a víz nem árucikk”.
 - Rögzíteni kell, hogy vízi környezetünk védelme előbbre való a kereskedelmi irányelveknél.
 - Támogatói programokat kell indítani annak érdekében, hogy megakadályozzuk azon fogyasztók hálózathoz történő kikapcsolását, akik nem képesek fizetni vízszámláikat.
 - Biztosítani kell, hogy a vízszolgáltatást nyújtó magánvállalatok teljes átláthatósággal és nyitottsággal kezeljék szerződéseiket (az üzleti titoknak nincs helye a közszolgáltatások területén).
 - Támogatni kell a civil részvételt a víz-keretirányelvvel összhangban.

Háttéranyag
A víz és a szennyvízhálózat emberi jog!
elnevezésű európai polgári kezdeményezéshez

4. Világszerte növelni kell a vízhez és a szennyvízhálózatokhoz való hozzáférést, ehhez az EU fejlesztési irányelvei közé kell emelni a vízhez és szennyvízhálózatokhoz való egyetemes hozzáférés elérését, valamint nagyobb részt kell biztosítani az előirányzott hivatalos fejlesztési segélyből (ODA) a víz- és szennyvízelvezetési szolgáltatások javítására.
5. Támogatni kell a közszférán belüli partnerségeket (vízkezelő társaságok együttműködése), melyek a nonprofit működési elveken és a különböző országokban működő vízkezelő társaságok és a munkavállalók szolidaritásán alapulnak.
6. Törvénybe kell iktatni, hogy a vizek és vízforrások irányításának mindenképpen közkézben kell maradni.
7. Támogatni kell azon EU-n belüli és egyéb országokban működő vízközmű-szolgáltatókat, melyek források hiányában nem képesek a víz- és csatornaszolgáltatásokat önerőből kiterjeszteni a szegény rétegek felé.
8. Támogatni és segíteni kell azon vízkezelő társaságokat, melyek éves bevételük egy meghatározott százalékát a fejlődő országok vízkezelőivel folytatott partnerségi együttműködésbe fektetik (a holland és francia példákat követve).
9. Támogatni kell egy önkéntes európai összehasonlító teljesítményértékelő (benchmarking) rendszer bevezetését a közszolgáltatók számára a kiemelkedő minőségű vízszolgáltatás előmozdítása érdekében.
10. Az EU 27 tagállamában vállalatirányítási kódexet kell kidolgozni a vízszolgáltató társaságok számára.

Folyamat

Megalakult az európai polgári kezdeményezés hivatalos képviseleti szerve, a Polgári Bizottság. A minimális követelmény 7 személy 7 különböző európai országból. Nekünk 34 képviselőnk van 27 EU-országból, ahol kampányt folytatunk majd. Ezekben az országokban létrehoztuk a nemzeti kampánycsoportokat. Ezen felül kampányt indítunk más országokban is – például Törökországban, Horvátországban, Oroszországban és Norvégiában –, hogy megmutassuk, nem csak az EU belső ügyéről, hanem globális jelentőségű ügyről van szó.

A kampányt az interneten és az utcákon egyaránt folytatjuk. Aláírások a kampány weboldalán www.right2water.eu és aláírásgyűjtő íveken (papíron) is leadhatók. Az aláírásgyűjtés azonnal elkezdődik, amint az Európai Bizottság elfogadja európai polgári kezdeményezésünket. Javaslatunkat 2012. április 1-én nyújtjuk be, amely az első kijelölt nap az európai polgári kezdeményezés benyújtására.

- 2012. március 22.:** A víz világnapja; a weboldal indítása www.right2water.eu
- 2012. április 1.:** regisztráció / európai polgári kezdeményezés (ECI) benyújtása
- 2012. április 24-25.:** az Európai Bizottság regisztráció-visszaigazolásának várható időpontja = az aláírásgyűjtés első napja! Az EPSU Végrehajtó Bizottságának kíséreseménye
- 2012. április – 2013. április:** Egy év az egymillió aláírás összegyűjtésére.

Háttéranyag
A víz és a szennyvízhálózat emberi jog!
elnevezésű európai polgári kezdeményezéshez

Támogató szervezetek

A kampányt az interneten és az utcákon egyaránt folytatjuk. Támogatók széles körét keressük a nem kormányzati szervezetek (NGO-k), mint pl. környezetvédelmi, társadalmi és fejlesztési szervezetek, valamint női szervezetek, egyházak és közszolgáltató (vízkezelő) szervezetek között.

A politikai palettáról is keresünk támogatókat, és olyan „közéleti szereplőket” keresünk fel, akik támogatásuk nyilvános kimutatásával kampányunk nagykövetei lesznek.

Rövid áttekintés arról a folyamatról, amelyet a szervezeteknek végig kell járniuk egy európai polgári kezdeményezés benyújtásához.

- a) A kezdeményezésnek olyan célt kell kitűzni, melyet az Európai Bizottság saját hatáskörében és az alapszerződések hatálya szerint betervezhet, és nem nyilvánvalóan komolytalan, illetve nem ellentétes az Unió alapértékeivel.
- b) A szervezőknek polgári bizottságot kell alakítani legalább hét taggal, valamint ki kell jelölniük egy képviselőt és egy helyetteset kapcsolattartó személyként. Ők, ahogy a jövőbeni aláírók is, olyan Uniós állampolgárok lehetnek, akik szavazati joggal rendelkeznek az európai választásokon.
- c) Az aláírások összegyűjtése előtt a szervezőknek kérniük kell a kezdeményezés regisztrációját a Bizottságnál, ehhez az erre a célra kiadott szabványos űrlapot használhatják, amelyhez kívánság szerint további indoklás és jogi szöveg mellékelhető.
- d) A Bizottság két hónapon belül regisztrálja vagy elutasítja a kezdeményezést és tájékoztatja a szervezőket az indokokról, valamint az összes bírósági vagy bíróságon kívüli jogorvoslati lehetőségről.
- e) Az aláírások jelentős részét legalább 7 tagállamból kell összegyűjteni. Ezt a számot minden ország esetében úgy határozzuk meg, hogy az adott ország európai parlamenti képviselőinek számát megszorozzuk 750-nel.
- f) A regisztráció és a teljes eljárás folyamán a szervezőknek be kell mutatni finanszírozási forrásaikat, illetve biztosítani kell ezen források átláthatóságát.
- g) Az aláírások interneten és aláírásgyűjtő íveken (papíron) egyaránt beszerezhetők. A szervezők az aláírások regisztrálásánál és hitelesítésénél országonként eltérő eljárással találkoznak. 27 tagállamból 18 megköveteli a személyi azonosító vagy útleveleszámot az aláírás mellé, 9 tagállam azonban nem.
- h) Az aláírások hitelesítésének begyűjtésére és a feltételek teljesítésére 12 hónap áll rendelkezésre, mielőtt az indítványt benyújtják a Bizottsághoz.
- i) A polgári bizottság a Bizottság „megfelelő szintű” képviselőjének nyújthatja át a kezdeményezést, melynek meghallgatása az Európai Parlamentben történik. Három hónapon belül a Bizottság közleményt ad ki, melyben kifejti a jogi és politikai döntéseit, illetve az okokat, melyek a lépéseket vagy azok elutasítását indokolják.

Háttéranyag
A víz és a szennyvízhálózat emberi jog!
elnevezésű európai polgári kezdeményezéshez

- j) A polgári kezdeményezések szervezőire és a hatóságokra az adatvédelmi szabályozások érvényesek, ezek biztosítják, hogy a személyes adatok gyűjtése kizárólag a kezdeményezés céljára szolgáljon, és ezt követően megsemmisítésre kerüljön. A szervezők felelősségre vonhatók minden szabálysértésből, például az aláírások hamisításából kifolyólag.

A szabályozás NEM ad valódi jogalkotási javaslattételi jogot a polgároknak, mivel ez nem kötelező étvényű a Bizottságra nézve. Még ha egy európai polgári kezdeményezés el is éri a megkövetelt aláírás-számot és megfelel minden szabályozásnak, Bizottság akkor is elutasíthatja a kezdeményezést. Az európai polgári kezdeményezést saját helyén kell kezelni: olyan problémafelvető eszköz, amely lehetővé teszi a polgárok számára, hogy nem csak a Bizottság, de a média és a közvélemény figyelmét is felhívják bizonyos témákra, illetve hogy európai szintű vitát kezdeményezzenek ezekről.